

ข่าวเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานพัฒนาสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์. 0-2280-4085 ต่อ 3500, โทรสาร. 0-2281-2803

<http://social.nesdb.go.th>

สศช. ได้รายงานความเคลื่อนไหวทางสังคมในช่วงไตรมาสสาม ปี 2552 เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2552

นายอำพน กิตติอำพน เลขาธิการ สศช. และนางสุวรรณี คำมั่น รองเลขาธิการ สศช.เปิดเผยว่า สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ติดตามความเคลื่อนไหวสถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ ๆ สรุปได้ดังนี้

สรุปภาวะสังคมไทยในไตรมาส 3/2552

การจ้างงานเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2551 ร้อยละ 1.4 จำนวนผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานลดลงเป็นลำดับ และอัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 1.2 ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนว่าคุณภาพชีวิตประชาชนมีแนวโน้มดีขึ้น ทั้งนี้ มีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญ ได้แก่ (1) ผู้ประกอบอาชีพอิสระมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในภาคการค้าและบริการ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการปรับตัวภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ และรูปแบบการทำงานที่ต้องการความเป็นอิสระและยืดหยุ่น จึงควรมีการเตรียมมาตรการในเรื่องการคุ้มครองแรงงานและหลักประกันทางสังคมรวมทั้งแหล่งเงินทุนให้กับผู้ประกอบอาชีพอิสระ และ (2) แรงงานโดยเฉลี่ยมีระดับการศึกษาดีขึ้น แต่การยกระดับคุณภาพและสมรรถนะในการประกอบอาชีพยังมีความจำเป็นเพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาดและการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีหรือโครงสร้างการผลิต ซึ่งจะช่วยให้ผลิตภาพแรงงานสูงขึ้น

ปัญหาสุขภาพจากโรคติดต่ออุบัติใหม่ยังเป็นประเด็นเฝ้าระวังที่สำคัญ โดยเฉพาะการระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ที่ทำให้มีผู้ป่วยไข้หวัดใหญ่โดยรวมเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว 8.6 เท่า ซึ่งยังต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษอย่างใกล้ชิดในช่วงปลายปี รวมทั้งโรคไข้หวัดนก และปอดอักเสบ

การสูบบุหรี่และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีทิศทางลดลง แต่พบว่าบุหรี่มือตนเองและยาสูบไร้ควันที่ใช้จุกปากกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้น จำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมการจำหน่ายและการบริโภคอย่างเร่งด่วน รวมทั้งพิจารณาปรับอัตราภาษีเพื่อปิดช่องโหว่

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินยังเป็นปัญหาของสังคม คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจากไตรมาสสองร้อยละ 12.7 คดีชีวิต

The Office of the National Economic and Social Development Board (NESDB), on December 4, 2009, reported Thailand's social condition in the 3rd quarter of 2009.

Dr. Ampon Kittiampon, NESDB Secretary General, and Ms. Suwannee Kamman, Deputy Secretary General, together reported significant social situation and movements, summarizing as follows:

Social Development Report in Q3/2009

Overall employment increased from the corresponding period of last year by 1.4 percent. The number of jobless claims dropped. A low unemployment rate at 1.2 percent is one factor indicating some improvements in quality of life of people. In this quarter, there were major structural changes, i.e., (1) there was a growing tendency for self-employment, especially in trading and service sectors, due to adjustment after economic crisis, and preference for a free and flexible working style. Therefore, there requires measures for labor protection, social securities and funding sources for self-employed workers. And, (2), most workers had better educational achievements, but they still need necessary qualifications and skills for occupation that meet the labor market demand, and applicable for changes in technology and production structure, in order to increase productivity of labor.

Health problems following new diseases should be monitored closely, especially as the result of the outbreak of Influenza A (H1N1), thus increasing the number of patients suffering from flu by 8.6 fold from the same period of last year. Special attention would be needed at yearend, during which flu, bird flu, and pneumonia tend to increase seasonally.

Consumption of tobacco and alcoholic beverages dropped, but consumption of self-wrapped cigarette and smokeless-tipped tobacco tended to rise. Thus, controlling measures for sales and consumption are need urgently, together with excise tax adjustment in order to close the loopholes.

Security in life and property remained a major social problem. The number of offence against property increased

ร่างกาย และเพศ ที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์มีจำนวนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ปัญหาอาชญากรรมก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่น ทั้งในธุรกิจค้า ยาและการก่ออาชญากรรมของผู้เสพ

การคุ้มครองผู้บริโภคมีแนวโน้มดีขึ้นหลังกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคฉบับใหม่ 2 ฉบับมีผลบังคับใช้ในปี 2551 พ.ร.บ. ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย ทำให้ผู้ประกอบการมีความระมัดระวังต่อการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพมากขึ้น และ พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคช่วยให้ผู้บริโภคฟ้องร้องได้รวดเร็วและสะดวกขึ้น และผลการดำเนินงานของสถาบันคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคมในปีนี้มีมาร้องเรียนเพิ่มขึ้น จากปี 2551 ค่อนข้างมาก มีการแจ้งให้ผู้ประกอบการแก้ไขและไกล่เกลี่ยได้ประมาณร้อยละ 41 ของเรื่องที่ร้องเรียน ผู้บริโภคจึงต้องมีความระมัดระวังในการเลือกใช้บริการและเข้าใจเรื่องสิทธิของตนเอง

หนี้สินภาคครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2552 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ มีครัวเรือนร้อยละ 61.8 ที่มีหนี้สิน มูลค่าหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่เป็นหนี้อยู่ที่ 215,684 บาท เพิ่มขึ้น อัตราเฉลี่ยร้อยละ 8.5 ต่อปี และประเด็นสำคัญที่ต้องเฝ้าระวังคือ เรื่องหนี้นอกระบบ เพราะผู้กู้มีความเสี่ยงต่อภาวะการจ่ายชำระหนี้ที่สูงและการเอาเปรียบจากเจ้าหนี้ โดยเฉพาะเมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวเต็มที่และภาวะการเงินตึงตัวมากขึ้น ทำให้ประชาชนบางกลุ่มต้องหันไปพึ่งพาเงินด่วนและแหล่งเงินนอกระบบเพิ่มขึ้น

เรื่องเด่นประจำฉบับ “เงินด่วน : ที่พึ่งหรือหลุมพรางของคน ร้อนเงิน”

สินเชื่อเงินด่วนมีการให้บริการแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เงินด่วนในระบบประกอบด้วยสินเชื่อในรูปแบบบัตรเงินสด สินเชื่อเช่าซื้อหรือเงินผ่อน เงินด่วนนอกระบบมีรูปแบบหลากหลาย แบ่งเป็น เงินกู้นอกระบบทั่วไป และเงินกู้ที่อาศัยเครื่องมือทางการเงินในระบบ เช่น การอาศัยบัตรเครดิตซื้อสินค้าและให้เงินสดผ่านการอนุมัติสินเชื่อเงินผ่อน

ผลสำรวจหนี้ผู้เป็นหนี้เงินด่วนจากผู้ประกอบการที่มีใช้ธนาคารและเงินด่วนนอกระบบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีหนี้สินมีสัดส่วนร้อยละ 53.8 แบ่งเป็น หนี้เงินด่วนร้อยละ 33.5 หนี้อื่น ๆ ร้อยละ 20.3 พ่อค้าแม่ค้ามีสัดส่วนเป็นหนี้เงินด่วนมากที่สุด ทั้งนี้ ร้อยละ 82.2 ของการใช้บริการเงินด่วนเป็นการกู้ยืมนอกระบบ โดยกลุ่มเกษตรกรมีสัดส่วนมากที่สุด และผู้มีรายได้น้อยมีสัดส่วนเป็นหนี้เงินด่วนนอกระบบสูงกว่าผู้มีรายได้สูง สาเหตุที่กู้ยืมเพราะได้เงินง่าย สะดวกรวดเร็ว ร้อยละ 67.4 เคยกู้เงินจากแหล่งอื่นส่วนใหญ่เป็นโรงรับจำนำ และร้อยละ 13.5 มีการขอกู้จากสถาบันการเงินก่อนกู้เงิน

12.7 percent from Q2/2009. Some serious offence against life, body and genders, also tended to rise. Furthermore, drug cases related partly to other types of crime by both traders and drug addicts.

Consumer protection has improved since the enforcement of 2 Consumer Protection Acts in 2008. The Act on Liability for Damage from Unsafe Products has urged all producers to pay due attention to sound quality control of their products and services, and the Consumer Case Procedure Act has enabled customers to file their complaints more efficiently. The numbers of complaints against telecommunication services increased rapidly in 2008, and 41 percent of these cases have been solved. In this regard, consumers should remain prudent in their service exposures and understand their legitimate rights.

Household debts continued to increase. The NSO Socio-economic Survey of households in the first six months of 2009 showed that 61.8 percent of the households were obligated to debts, and an average debt per indebted household was 214,684 Baht, increased by 8.5 percent a year. Due attention should be paid to the mounting informal loans because borrowers are prone to risks from the extraordinarily high debt burdens and unfair treatments by loan sharks. Particularly when the economy has fully recovered and tight liquidity has prevailed, many people would have to turn to express cash services and informal lending sources.

Highlights: Express Cash: Lender of Last Resort or Pitfall for Needy People

Express cash service has been increasingly popular in the last ten years. Express cash service in the formal financial system usually includes cash card, hire-purchase or purchase under installment plan. Informal lending sources, however, are more variable by nature, such as general loans, and loans based on some formal financial instruments, such as credit cards and installment purchase of goods.

A recent survey of people indebted with express cash service by non-bank institutions and informal sources showed that, 33.5% of respondents were obligated to express cash, and 20.3% were obligated to loans from other sources. This gives the total of 53.8% of respondents who are indebted. Among the express cash users, 82.2% of them borrowed from informal sources, and farmers showed the highest proportion of debts from informal sources. Low-income earners showed a higher proportion of debts from the informal sources than those high-income earners. The main reason underpinned increasing reliance on express cash is the easy and fast approval process. Around 67.4% of

ด่วนแต่ส่วนใหญ่ไม่ผ่านการอนุมัติ วัตถุประสงค์ของการกู้ได้แก่ เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เพื่อการศึกษา ลงทุนเป็นทุนหมุนเวียนและชำระหนี้ ที่น่าเป็นห่วงคือการกู้เพื่อผ่อนค่ารถ/ชำระหนี้ และกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่กู้เพื่อใช้หนี้พนันและเที่ยวกลางคืน ผู้กู้เงินด่วนมีหนี้เฉลี่ย 35,090 บาทต่อคน ส่วนใหญ่สามารถชำระได้ตามเงื่อนไข แต่มีถึงร้อยละ 25.8 ที่ใช้วิธีกู้จากแหล่งอื่นมาชำระซึ่งเป็นการหมุนหนี้ที่ก่อหนี้เป็นลูกโซ่ไม่สิ้นสุด

เงินด่วนสามารถช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที่และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ แต่การกู้ยืมได้ง่ายสร้างแรงจูงใจให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และมีผลกระทบด้านลบ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายสูงขึ้นจากภาระดอกเบี้ยที่ค่อนข้างสูง ปัญหาจากการติดตามทวงหนี้ทั้งในด้านความเครียด สวัสดิภาพในการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข ครอบครัวแตกแยก รวมทั้งการถูกโกงจากเจ้าหนี้ ผู้ที่แก้ไขปัญหาหนี้สินไม่ได้บางรายหาทางออกด้วยการก่ออาชญากรรมก่อให้เกิดปัญหาสังคม

มาตรการภาครัฐที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานสำคัญคือขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น สินเชื่อธนาคารประชาชน กองทุนหมู่บ้านฯลฯ ปรับโครงสร้างหนี้ภาคครัวเรือน ส่งเสริมการออม ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือลูกหนี้ มาตรการที่จะเริ่มดำเนินการในระยะต่อไป คือ เพิ่มเงินทุนหมุนเวียนให้กับกองทุนหมู่บ้านแห่งละ 2-6 แสนบาท คาดว่าจะทำให้มีผู้เข้าถึงบริการเพิ่มขึ้น 9 แสนราย ปรับโครงสร้างหนี้โดยแปลงหนี้นอกระบบเป็นหนี้สถาบันการเงินของรัฐและมีแนวคิดจัดระเบียบธุรกิจเงินกู้นอกระบบ

แนวทางในการลดปัญหาหนี้เงินด่วน ผู้กู้เงินต้องสร้างค่านิยมของการไม่เป็นหนี้โดยกำหนดแผนใช้จ่ายอย่างรอบคอบหารายได้เพิ่มและเพิ่มการออมเพื่อให้มีหลักประกันเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ภาครัฐควรสนับสนุนแหล่งเงินให้ประชาชนเข้าถึงอย่างทั่วถึง สนับสนุนองค์กรการเงินชุมชน และจัดระเบียบเงินกู้นอกระบบ รวมทั้งประชาสัมพันธ์หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและข้อกฎหมายเพื่อป้องกันการเอาเปรียบลูกหนี้ อย่างไรก็ตาม แนวทางการแก้ปัญหาหนี้สินครัวเรือนที่มีความยั่งยืนนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องมุ่งเน้นการสร้างฐานรายได้ที่มั่นคงของประชาชน การส่งเสริมการออม และการปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการใช้จ่ายอย่างพอประมาณตามความจำเป็นอย่างสมเหตุสมผล

express cash users used to borrow from other sources, especially pawnshops, and 13.5% had applied for credits from financial institutions, but most of them were rejected. Major borrowing purposes were for their daily expenses, education, working capital, and for debt settlement. The point of concern was the borrowing for installment payment / debt settlement, and students who borrowed money to settle debts incurred from gambling and to spend on night entertainment. An average loan under express cash service was 35,090 Baht per head. Most of them were able to pay back loans, but 25.8% of them had to re-borrow to pay loans, which would become a never-ending debt creation process.

Express cash service can resolve their problems immediately, and somehow create opportunity for occupation, but easy lending would lure borrowers to spend lavishly. Some negative effects would follow, especially high interest payment burdens, unkind debt collection process, tension in daily life, family conflicts, and swindle by the lenders. Some indebted persons may end up with crime that leads to more social problems.

Government measures have been implemented so far include expansion of accesses to funding sources, such as loans from people's banks and village funds, etc., restructuring of household debts, promotion of household savings, as well as provision of consulting services and assistance. One of the upcoming measures is to increase an additional between 200,000 to 600,000 baht on top of each village fund depending on certain criteria, which will increase accesses for more than 900,000 people. The new measures also include debt restructuring by converting informal lending to lending under a formal scheme by state-owned financial institutions, including rearrangement of the informal lending system.

A solution for the mounting express cash is to urge people's awareness and attitude of prudent spending with careful planning. It is also crucial for people to attempt to seek extra income and to save money for emergencies. The government should provide thorough access to funding sources, promote community financial organization, and rearrange the informal lending system. In addition, relevant authorities should be urged to provide knowledge to people about their rights and necessary legal issues to prevent unfair treatments by lenders. However, to ensure sustainability in eradication of household debts, it would be greatly necessary to ensure stable source of income for people, promotion of savings, and promotion of living according to the Philosophy of the Sufficiency Economy, with moderate and reasonable spending

